

Livio & Duurzaamheid

Beleidsstuk 2024-2026



Zelf  Zorg

Livio 

Voorwoord

Voor je ligt het duurzaamheidsbeleid van Livio 2024-2026, als verlengstuk van de meerjarenstrategie van Livio 2024-2025. In dit plan staat centraal wat Livio eind 2026 bereikt wil hebben op het gebied van duurzaamheid en milieu.

Door het tekenen van de Green Deal 3.0 zetten wij als organisatie de eerste stap in de juiste richting. De Green Deal 3.0 heeft tot doel de zorg te verduurzamen. Livio geeft hier invulling aan door de eisen vanuit de Milieuthermometer Zorg* op te volgen.

Vanuit de Milieuthermometer Zorg hebben wij als doel om alle intramurale Livio locaties in de komende jaren te voorzien van een bronzen certificaat.

In dit beleidsstuk staan onze plannen en doelen voor de komende jaren op het gebied van duurzaamheid.

Bij Livio kijken wij naar mensen met Zelf&Zorg als leidraad, waarbij de cliënt en de medewerker het kloppende hart van onze organisatie zijn. Samen en met elkaar, dragen wij de komende jaren de duurzaamheidsboodschap uit.

Raad van Bestuur

Lex Smetsers en Anneke Morsink

* *Milieuthermometer Zorg en bronzen certificaat* = Livio is eind september 2020 lid geworden van de MPZ. De vereniging heeft in samenwerking met SMK (stichting Milieukeur) de Milieuthermometer Zorginstellingen en Ziekenhuizen opgezet. Dit is een milieucertificaat, waarbij een intramurale zorginstelling via een set van milieu criteria kan scoren op brons, zilver of goud. Door te werken met de Milieuthermometer Zorg start je als organisatie met de duurzaamheidsthema's voor het werken aan duurzame zorg.

Inleiding

Livio werkt graag aan een duurzame wereld. Dit omdat wij ervan overtuigd zijn dat dit bijdraagt aan een prettige woon-, leef- en werkomgeving voor onze cliënten en medewerkers. Duurzaamheid betekent dat je rekening houdt met mens, dier en milieu. Wat is nu belangrijk én wat is goed voor later. Duurzaamheid is een vanzelfsprekend onderdeel voor de ouderenzorg en krijgt concrete invulling in het vastgoedbeleid, de bedrijfsvoering en in een gezonde leef- en werkomgeving.

Met het duurzaamheidsbeleid 2024-2026 geven wij als organisatie het startpunt om actief te werken aan onze duurzaamheidsuitdagingen. Livio is al jaren actief op het gebied van duurzaamheid, maar heeft dit tot op heden nog niet vastgelegd in een beleid. Vanuit de meerjarenstrategie 2024-2026 heeft Livio beschreven hoe de organisatie navigeert naar een nieuwe duurzame toekomst. Vanuit de kernwaarden toewijding, verantwoordelijkheid en professionaliteit dragen wij de duurzaamheidsboodschap uit. Werken vanuit je hart en een bijdrage leveren aan het milieu samen met je collega's. Als organisatie nemen wij onze verantwoordelijkheid op gebied van wet- en regelgeving en werken wij met deskundigen aan een gezonde, groene toekomst.

Als organisatie zijn wij lerende in het maken van stappen richting een duurzame organisatie door onder andere het tekenen van de Green Deal 3.0 en ons te committeren aan de Milieuthermometer Zorg. Tijdens deze beleidsperiode starten wij met de bronzen certificering voor de eerste locaties wonen met zorg met als gewaagd einddoel om alle locaties te certificeren eind 2026. De eisen vanuit de Milieuthermometer Zorg zijn hierin altijd leidend. Op deze manier laten wij als organisatie zien dat wij ons verantwoordelijk voelen als (mede) vervuiler van het milieu. Vanuit het beleid worden de plannen en doelen elk jaar uitgewerkt in een jaarverslag. Het beleidsstuk is geen statisch geheel en kan worden beïnvloed door wijzigingen in wet- en regelgeving. Indien noodzakelijk kunnen de plannen en doelen dan ook worden bijgesteld. Het beleidsstuk zal openbaar worden gedeeld op de website van Livio.

Samen met de cliënt, naaste, medewerkers, vrijwilligers en samenwerkingspartners organiseert Livio zorg en ondersteuning voor de cliënten. Livio helpt als het nodig is met ondersteuning en zorg gedurende verschillende fasen van het leven. De duurzaamheidsvisie Zelf & Duurzaam sluit hierop aan. Zo motiveren we niet alleen cliënten en medewerkers om een bijdrage te leveren aan een duurzame omgeving, maar faciliteren wij ze ook hierin.

Leeswijzer

In hoofdstuk een vind je een visueel overzicht van de gestelde kaders. Het uitgangspunt is hierbij de wet- en regelgeving, de milieuthermometer zorg en de Green Deal 3.0. In hoofdstuk twee wordt kort de organisatie besproken, gaan wij verder in op het greenteam, de duurzaamheidsvisie en worden de vier pijlers toegelicht en uitgewerkt. In hoofdstuk drie gaan wij in op de borging van het duurzaamheidsbeleid.

Dit beleidsstuk is opgesteld door het greenteam, besproken met direct betrokken managers en vervolgens vastgesteld door het managementteam en raad van bestuur.

Dit beleidsstuk is van toepassing op alle medewerkers in dienst van Livio, (zorg)medewerkers, stagiaires, vrijwilligers en eenieder die een dienst levert vanuit de organisatie.

Inhoudsopgave

1. Overzicht gestelde kaders.....	5
2. Livio en duurzaamheid	6
2.1 Multidisciplinair Team.....	8
2.2 Visie	9
2.3 Doelstellingen.....	9
2.3.1 Green Deal 3.0.....	9
2.3.2 De Milieuthermometer Zorg	11
2.3.3. Toelichting thema's en pijlers vanuit de meerjarenstrategie.....	11
2.3.4. De vier pijlers.....	11
3. Duurzaamheid borgen in de organisatie.....	15
Bijlage 1 Actielijst.....	16
Bijlage 2 Wetgeving	17
Bijlage 3: Literatuurlijst	19

1. Overzicht gestelde kaders



2. Livio en duurzaamheid

Livio heeft als ambitie om gedoseerd en op eigen tempo de duurzaamheidsuitdagingen van de Green Deal 3.0 aan te gaan. De komende drie jaar wil Livio slagen maken om de zorg groener te maken en met name het bewustzijn op duurzaamheid te vergroten. De ambitie houdt daar niet op, maar vraagt van de organisatie om serieus en actief met dit onderwerp aan de slag te gaan.

Duurzaamheid zal een integraal onderdeel worden van de strategie en de werkprocessen binnen de organisatie.

Livio is een grote zorgaanbieder in Enschede, Haaksbergen en Berkelland, verspreid over elf locaties bevinden zich de intramurale huizen. Daarnaast beschikt Livio over twee locaties met revalidatiezorg en beschikken wij over zeven locaties met kleinschalige woonvormen.

De zorg in Nederland verandert. Het is essentieel dat wij als zorgaanbieder frisse veranderingen blijven aanbrengen en duidelijk waarde toevoegen aan ons werkgebied. Vanuit de meer-jarenstrategie heeft Livio een viertal pijlers benoemd, namelijk:

- Medewerker op 1;
- Van Zorg naar Leven;
- Klaar voor de zorg van morgen;
- Sterke en gezonde basis.

Deze viertal pijlers vormen ook de basis voor dit duurzaamheidsbeleid, aangevuld met de informatie vanuit de Greendeal 3.0 en de Milieuthermometer Zorg criteria. Later in dit beleidsstuk wordt de koppeling gemaakt tussen de pijlers en de duurzaamheidsuitdaging.

Green Deal en Milieu Platform Zorg

In 2015 nam het Milieu Platform Zorg het initiatief voor de Green Deal Zorg 'Nederland op weg naar Duurzame Zorg' om verduurzaming in de zorg te versnellen. In 2018 startte de Green Deal Zorg 2.0, brancheorganisaties, zorgverzekeraars, banken en ministeries en veel partijen sloten aan. Op 4 november 2022 is de Green Deal Zorg 3.0 ontstaan, 'Samen Werken aan Duurzame Zorg'. In de nieuwe Green Deal 3.0 zijn concrete doelen gesteld en wordt er ingezet op gezondheidsbevordering en preventie (www.milieuplatformzorg.nl)

Livio is eind september 2020 lid geworden van de Milieu Platform Zorg (MPZ). De vereniging heeft in samenwerking met SMK (Stichting Milieukeur) de Milieuthermometer Zorginstellingen en Ziekenhuizen opgezet. Dit is een milieucertificaat, waarbij een intramurale zorginstelling via een set van milieucriteria kan scoren op brons, zilver of goud. Met de Milieuthermometer Zorg krijgt de directie beschikking over een handzaam instrument om de milieuprestatie en milieuzorg structureel te verbeteren en concreet aantoonbaar te maken voor belanghebbenden. Door te werken met de Milieuthermometer Zorg start je als organisatie met duurzaamheidsthema's voor het werken aan duurzame zorg (www.milieuplatformzorg.nl)

Vanuit de Milieuthermometer Zorg is Livio gestart met het vormen van een multidisciplinair team (greenteam). Dit team zorgt ervoor dat verduurzaming zichtbaar wordt binnen de organisatie. Met groen licht vanuit het bestuur is dit team begonnen met het schrijven van dit beleidsstuk waarin de visie, pijlers en doelstellingen worden benoemd voor de beleidsperiode van 2024-2026. In de komende jaren zal de werkgroep worden uitgebreid en worden cliënten en medewerkers van Livio geënthousiasmeerd over de duurzaamheidsontwikkelingen van Livio. Succesverhalen worden via de afdeling communicatie gedeeld.

Waar staat Livio voor?

Bij Livio kijken we naar mensen met Zelf & Zorg als leidraad, waarbij de cliënt en de medewerker het kloppende hart van onze organisatie zijn.

We geloven in het belang van eigen keuzes, zelf bepalen hoe je leeft, zelfs wanneer je hulp nodig hebt.

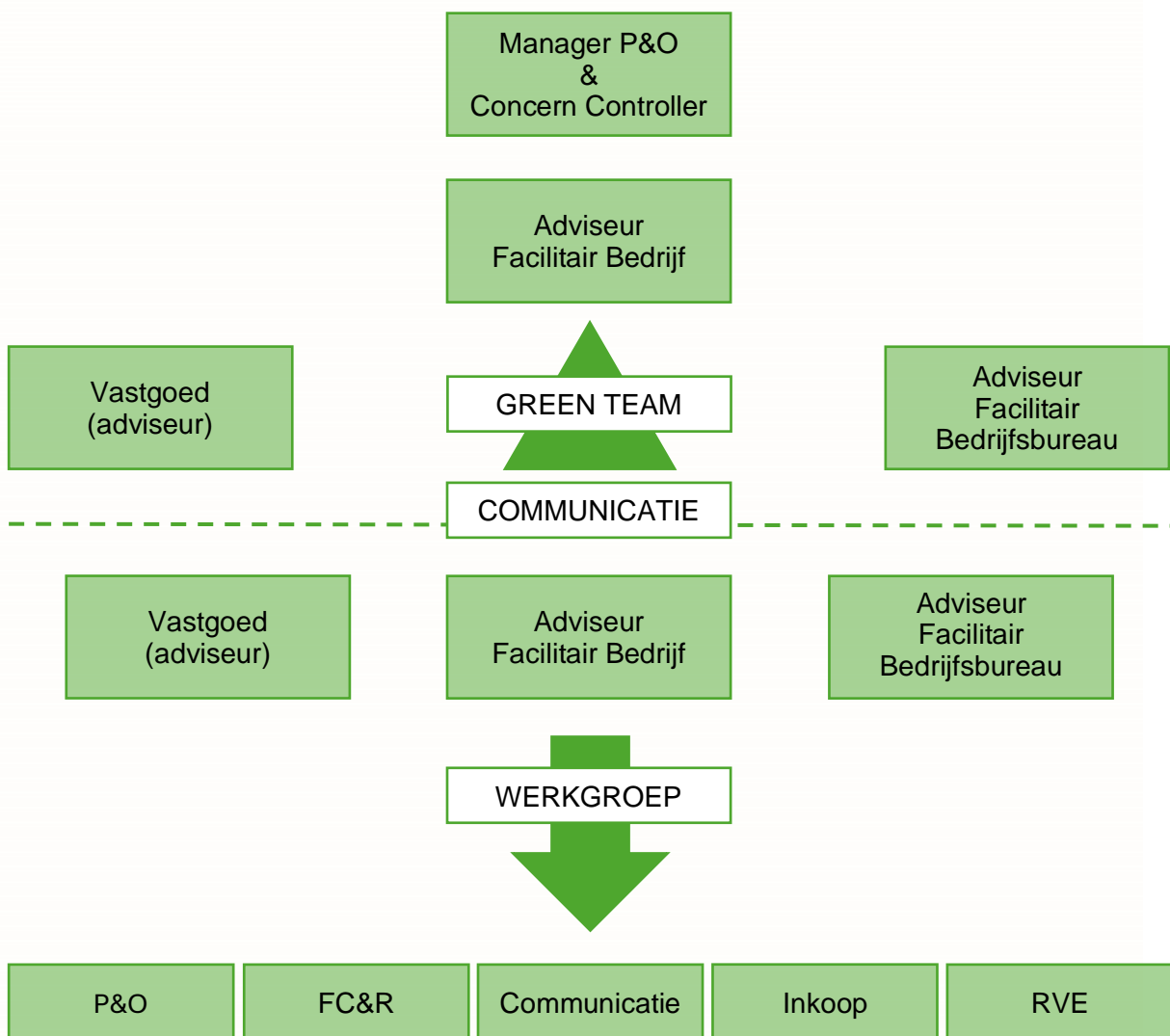
‘Zoveel mogelijk zelf, maar nooit alleen’.

2.1 Multidisciplinair Team

Er is een multidisciplinair team (greenteam) gestart bestaande uit medewerkers van de afdeling vastgoed en het facilitair bedrijfsbureau van Livio. Zij worden ondersteund door het management waarbij de concern controller en manager P&O zijn aangesloten. Vanuit het greenteam worden verder in het proces verschillende afdelingen uitgenodigd om aan te haken. Er is bewust gekozen voor een multidisciplinair team omdat de expertise op het gebied van duurzaamheid verder reikt dan één afdeling, waardoor het onvoldoende zou zijn om dit bij één persoon te beleggen.

Door het betrekken van medewerkers en bewoners wordt er meer draagvlak gecreëerd om duurzaamheidsmaatregelen door te kunnen voeren. De rode draad zal dan ook altijd bewustwording en het vergroten van kennis zijn op het gebied van duurzaamheid en de maatregelen die Livio hierin neemt.

Figuur 1: Opbouw greenteam



De raad van bestuur is eindverantwoordelijk voor het duurzaamheidsbeleid binnen de organisatie. Zij worden hierbij ondersteund en geadviseerd door het greenteam.

Het greenteam is verantwoordelijk voor het opstellen en actueel houden van het duurzaamheidsbeleidsplan en de voortgang van de doestellingen. Ook draagt het greenteam zorg voor het voldoen aan de milieuwet- en regelgeving en organiseren zij activiteiten voor de organisatie. Zij hebben ook een adviserende en begeleidende rol bij duurzaamheidsvraagstukken.

2.2 Visie

Bij Livio kijken we naar mensen met Zelf&Zorg als leidraad, waarbij de cliënt en de medewerker het kloppende hart van de organisatie zijn. Livio gelooft in het belang van eigen keuzes, zelf bepalen hoe je leeft, zelfs wanneer je hulp nodig hebt. “Zoveel mogelijk zelf, maar nooit alleen”

Vanuit die kijk hebben wij in dit duurzaamheidsbeleid gekozen voor Zelf&Duurzaam. Bij duurzame ontwikkeling is er sprake van een evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen. Om de beoogde resultaten te kunnen behalen is medewerking en bewustwording nodig binnen alle lagen van de organisatie. Wat kan je als medewerker zelf, om mee te werken aan de duurzaamheidsuitdagingen en waar is Livio aan zet. Bijdragen aan een betere duurzame omgeving start bij het inzien van het nut een noodzaak van je eigen handelen.

Naast bewustwording vinden wij het belangrijk om de basis van onze bedrijfsvoering voor in de toekomst met een ‘groene’ bril te bekijken. Duurzaamheid moet verankerd worden in de duurzame inzetbaarheid en de vitaliteit onze medewerkers (sociale aspect).

Daarnaast focussen wij als organisatie op de zelfredzaamheid van cliënten door onder anderen de inzet van zorgtechnologie. Hierdoor worden het aantal reisbewegingen van medewerkers verminderd doordat een cliënt meer zelfstandig kan uitvoeren, bijvoorbeeld door de inzet van zorg op afstand (economisch aspect).

Door het volgen van de Green Deal 3.0 uitdagingen en certificering van de MPZ-criteria laten wij als organisatie zien dat wij ons verantwoordelijk voelen voor onze omgeving (ecologisch aspect).

2.3 Doelstellingen

In dit hoofdstuk worden de doelstellingen voor de periode van 2024-2026 geformuleerd.

2.3.1 Green Deal 3.0

Ons startpunt is het tekenen van de Green Deal 3.0. De derde Green Deal neemt de stap van stimuleren naar verplichten met duidelijke doelen en resultaten. Door het tekenen van de Green Deal 3.0, onderschrijft de organisatie doelen, krijgen de medewerkers vanuit het bestuur de boodschap dat duurzaamheid bij de strategie past en dat de zorgsector maatschappelijk verantwoord bezig is.

De Green Deal 3.0 heeft onder andere de volgende doelen:

- Toewerken naar groene en klimaat neutrale zorg;
- Meer inzet op preventie en aandacht voor gezondheid van mensen;
- Verminderen van de negatieve gevolgen die de zorg heeft op klimaat en milieu.

In de Green Deal zijn doelen en afspraken opgenomen bij vijf verschillende thema's
(Bron: rijksoverheid, duurzame zorg)

1) Gezondheid bevorderen van patiënten, cliënten en medewerkers op het gebied van voeding, omgeving en leefstijl

Om de fysieke en mentale gezondheid van mensen te verbeteren, is onder meer afgesproken dat zorgorganisaties en overheid:

- Gezondere, plantaardige en duurzamere voeding voor patiënten, cliënten en zorgmedewerkers stimuleren;
- Nieuwe kennis en ervaring over een gezondheid bevorderende leef- en werkomgeving in en rond zorglocaties gebruiken.

2) Bewustwording creëren en kennis vergroten over de impact van de zorg op het klimaat en milieu en andersom

Professionals in de zorg moeten goed weten wat de relatie is tussen menselijk handelen, klimaat, milieu en gezondheid. Om dat onder meer voor elkaar te krijgen:

- Draagt de zorg actief bij aan het maatschappelijke debat over klimaatverandering en milieuvervuiling;
- Wordt duurzame zorg en Planetary Health ingebed in zorgopleidingen;
- Worden preventie en duurzame zorg in strategiedocumenten (zoals inkoopbeleid) van zorgorganisaties en zorgverzekeraars opgenomen.

3) Klimaatneutraal zijn in 2050

In 2050 moeten alle zorgorganisaties klimaatneutraal werken. Daarom staan in de Green Deal onder meer de volgende afspraken:

- Streven naar gemiddeld 30% minder CO₂-uitstoot op sectorniveau voor vastgoed en energie eind 2026 vergeleken met het referentiejaar 2018;
- Grote zorgaanbieders stellen uiterlijk 1 juli 2024 een bestuurlijk vastgestelde routekaart op. Hierop staat een op de toekomstgericht verduurzamingsplan voor hun vastgoed.
- Zorgaanbieders met meer dan 100 medewerkers brengen vanaf 2023 hun CO₂-uitstoot van ritten van personeel in kaart. Ook stellen ze een mobiliteitsplan op met doelen en maatregelen voor vermindering van de CO₂-uitstoot en het verduurzamen van ritten.

4) Grondstofgebruik en restafval terugdringen

De zorg verbruikt veel materialen, hulp- en beschermingsmiddelen en grondstoffen. De zorgsector gaat meer inzetten op hergebruik en minder verbruik van grondstoffen en materialen waar dat kan. Het streven is dat in 2030 maximaal 25% van al het afval in de zorg 'ongesorteerd restafval' is. Bovendien wil men dat er in 2026 al 25% minder ongesorteerd restafval is ten opzichte van 2018. In 2030 mag maximaal 25% van het afval uit de zorg ongesorteerd restafval zijn.

Dit wil de zorgsector bereiken door:

- Bestaande kennis, ervaring en mogelijkheden gebruiken om circulair te werken en zuinig met grondstoffen om te gaan;
- Duurzaam en circulair inkopen als doel op te nemen in het inkoopbeleid. Bijvoorbeeld door waar mogelijk herbruikbare producten en diensten in te kopen;
- Het verbruik van luiers en continentiemateriaal te verminderen.

5) Milieubelasting van medicatie(gebruik) verminderen

Het gebruik van medicijnen zorgt voor medicijnresten in het grond- en oppervlaktewater. Ook heeft de productie van geneesmiddelen gevolgen voor klimaat en milieu. Om vervuiling van het milieu door medicatie(verbruik) te verminderen gaan zorgsector en overheid onder meer:

- Noodzakelijke medicijnen in de juiste hoeveelheid voorschrijven en geven;
- Patiënten stimuleren om medicatie trouw te nemen
- Minder lozing van röntgencontrastmiddelen stimuleren (bij Livio niet van toepassing)
- De Ketenaanpak Medicijnresten uit water voortzetten.

Vanaf 2024 gaat de CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) wetgeving in. Dit heeft in de toekomst ook gevolgen voor Livio. In de rapportage geef je als organisatie aan waar je voor staat en welke impact je hebt op milieu en maatschappij. In de CSRD worden organisaties verplicht gesteld om in hun jaarverslag te rapporteren over de prestaties rondom duurzaamheidseisen, alle inspanningen worden genoteerd en gecheckt. Zodra Livio moet voldoen aan deze wetgeving, volgen wij dit op. Wij houden dit nauwlettend in de gaten.

2.3.2 De Milieuthermometer Zorg

Livio gaat van start met de Green Deal 3.0 uitdagingen en zet de organisatie in beweging. Livio heeft als doel om alle intramurale locaties eind 2026 te certificeren met het bronzen keurmerk.

De Milieuthermometer Zorg biedt structuur voor een duurzame bedrijfsvoering in de instelling, het maakt aantoonbaar wat je doet. De milieuthermometer helpt om focus aan te brengen en te kiezen voor concrete acties. Het geeft inzicht in welke milieuprestaties door de organisatie wordt geleverd op de belangrijkste duurzaamheidsthema's van de zorg. Livio wil zich in de toekomst blijven verbeteren zodat ook andere certificatieniveaus mogelijk in de toekomst behaald kunnen worden. Het instrument (de thermometer) is steeds onderhevig aan aanscherpingen en verbeteringen van de eisen, die voortvloeien uit de thema's van de Green Deal 3.0.

2.3.3. Toelichting thema's en pijlers vanuit de meerjarenstrategie

Naast de duurzaamheidsthema's vanuit de Green Deal 3.0 en de Milieuthermometer zorg, vult Livio ook eigen thema's en doelen aan op het gebied van duurzaamheid. Deze thema's vloeien voort uit de meerjarenstrategie van Livio. De meerjarenstrategie van Livio heeft vier pijlers. Om te kunnen certificeren moet Livio voldoen aan alle duurzaamheidsthema's van de milieuthermometerzorg op het niveau van brons.

In Pijler 1 en Pijler 4 worden de duurzaamheidsthema's toegelicht die ook onderdeel zijn van de thema's uit de Milieuthermometerzorg. Pijler 2 en Pijler 3 zijn de duurzaamheidsthema's vanuit Livio.

Omdat het duurzaamheidsbeleid voortkomt uit de meerjarenstrategie zijn alle vier de pijlers in de volgende paragraaf verder toegelicht. Gezien de duur van dit beleidsstuk en de omvang van alle thema's is ervoor gekozen om de focus te leggen op de thema's uit Pijler 1 en Pijler 4. De ontwikkelingen van Pijler 2 en Pijler 3 worden gedurende deze beleidsperiode in de gaten gehouden, maar krijgt pas vervolg in het volgende beleidsstuk.

2.3.4. De vier pijlers

Pijler 1: De medewerker op 1

Bij Livio werken vitale en betrokken medewerkers, collega's die zich gehoord en gezien voelen. Wij vinden het belangrijk dat medewerkers vitaal en duurzaam inzetbaar zijn. Daarnaast werken ze in een gezonde leef- en werkomgeving. Vanuit deze pijler hebben wij aandacht voor het sociale aspect van duurzaamheid.

Thema's die onder deze pijler vallen zijn.

- Vitaliteit
- Mobiliteit
- Rookbeleid

Vanuit deze thema's stellen wij de volgende doelstellingen:

- Het opstellen van een vitaliteitsbeleid met jaarkalenderactiviteiten,
- Het stimuleren van een duurzame vervoerskeuze,
- Het opstellen van een mobiliteitsbeleid,
- Het stimuleren van stoppen met roken en reduceren van de overlast door het roken.

Thema Vitaliteit

Werken in de zorg is dankbaar en waardevol, maar vraagt ook veel van onze medewerkers op fysiek en mentaal vlak. Livio wil graag ondersteunen in het welzijn en herstel van hun medewerkers. Daarom wil Livio investeren in een vitaliteitsprogramma met als doel de vitaliteit van de medewerkers verhogen.

Hierbij valt te denken aan fysieke en mentale gesteldheid, werkdruk, werkplezier en teamgevoel.

Thema Mobiliteit

In het mobiliteitsbeleid zal er beschreven worden hoe de visie en borging is op het gebied van mobiliteit en welke doelstellingen en acties Livio uitzet. Hierbij valt te denken aan het woon-werkverkeer van de medewerkers, inzicht verkrijgen in het wagenpark, uitbreiding van elektrische laadpunten en het reduceren van Co2 uitstoot.

Thema Rookbeleid

In dit thema komt het rookverbod op het gehele terrein van Livio aanbod. Er wordt gekeken naar afspraken die gemaakt zijn binnen de zorgsector en welke acties Livio al heeft uitgezet. Ook wordt er bekeken wat nu al goed gaat en wat eventueel nog opgevolgd moet worden. Het uitgangspunt is om te kijken naar een werkbare situatie vanuit werkgever, werknemer en cliënt.

Pijler 2: Van zorg naar leven

Met deze pijler stelt Livio de unieke persoon centraal, focust op de zelfredzaamheid van de cliënt met onder andere de inzet van digitale hulpmiddelen en organiseren wij samen de zorg rondom de cliënt. Livio vindt het belangrijk om de eigen regie te verstevigen en het leven van de client te verbeteren door onder andere de inzet van het goede gesprek, integraal werken, het opstarten van trajecten en de inzet van (digitale) hulpmiddelen.

Zorgtechnologie is technologie die kan worden ingezet bij zorg en ondersteuning van mensen met een zorgbehoefte. Er zijn verschillende vormen van digitale zorg, zo zijn er technologieën die worden ingezet met als doel het verminderen van de werkdruk in de ouderenzorg, maar ook technologie voor het ondersteunen van het langer zelfstandig blijven wonen.

Livio heeft een eigen beeldzorgteam waarbij zij zorg op afstand leveren via een tablet door met de cliënt beeld te bellen. Door het bieden van zorg op afstand ervaren cliënten meer vrijheid en kunnen zij zelf het zorgmoment bepalen.

Digitale zorg geeft verlichting in de werkdruk omdat je met hetzelfde aantal zorgmedewerkers meer cliënten kunt bedienen, maar ook meer tijd en aandacht kunt geven aan de cliënt. Ook de reisbewegingen worden minder van de zorgmedewerker en daarmee dus ook de Co-2 uitstoot kleiner.

Thema's die onder deze pijler vallen zijn:

- De unieke persoon staat centraal
- Focus op zelfredzaamheid door inzet zorgtechnologie
- Organiseren van de zorg rondom een cliënt

Vanuit bovenstaande thema stellen wij de volgende doelstelling:

- Versterken van eigen regie van de cliënt
- Focus op zelfredzaamheid cliënt door inzet van digitale hulpmiddelen

Pijler 3: Klaar voor zorg van morgen

Livio wil het zorgaanbod dusdanig inrichten op het langer zelfstandig thuis blijven wonen. Daarvoor is het nodig om een passend en een zo flexibel mogelijk vastgoed in te richten. Toekomstbestendige processen creëren en een sterke gezamenlijke regionale borging van passende zorg en arbeidsproblematiek met andere regiopartners.

Thema's die onder deze pijler vallen zijn:

- Flexibiliteit van de vastgoedportefeuille
- Zorgaanbod inrichten op langer thuis blijven wonen
- Regie in de regio door samenwerking met de partners Zorgschakel Enschede en regio

Vanuit bovenstaande thema stellen wij de volgende doelstellingen:

- Het vastgoed moet een duurzame bijdrage leveren aan en aansluiten op het primaire proces van de zorginstelling. Vanwege de steeds intensievere zorgvraag, wil Livio streven naar een duurzaam flexibel vastgoed, zodat diverse zorgvragen optimaal gefaciliteerd kunnen worden.
- Het zorgaanbod dusdanig in te richten op het langer zelfstandig thuis blijven wonen. Hiervoor kan het nodig zijn om aanpassingen in de woning te doen, maar ook de hulp van het eigen netwerk van de cliënt (buren, vrienden, familie) verder in te richten. Er zijn tevens gemeentelijke voorzieningen, ouderenverenigingen en vrijwilligers die het mogelijk maken om langer thuis te blijven wonen. Ook de inzet van slimme technologie draagt bij aan een veilige en comfortabele thuissituatie en kan tevens oplossingen bieden als het gaat om de zorgkwaliteit in de thuisomgeving.

Pijler 4 Een sterke gezonde basis

Een sterke gezonde basis vraagt om aandacht voor duurzaamheid.

Een aantoonbare bijdrage aan het klimaat door het verminderen van de Co2 uitstoot. Vanuit deze pijler hebben wij de aandacht voor Co2- reductie en circulaire bedrijfsvoering. Thema's die onder deze pijler vallen zijn:

- Afvalbeheerplan
- Voeding verbeterplan
- Schoonmaakplan
- Energiemanagement

Vanuit de thema's stellen wij de volgende doelstellingen op:

- Het stimuleren van hergebruik van grondstoffen
- Het reduceren van de impact van voedsel op het milieu en bijdragen aan een gezonde leefstijl
- Het borgen van een duurzame werkwijze voor schoonmaak
- Het structureel verlagen van energieverbruik en gerelateerde kosten

Thema Afvalbeheerplan

Er zal een afvalbeheerplan worden geschreven met als doel het borgen van structurele aandacht en uitvoeren van maatregelen ter preventie van afval. Hierbij valt te denken aan het stimuleren van hergebruik van grondstoffen (gescheiden inzameling en verwerking van afvalstromen) het scheiden van voedselafval (swill), en het gebruik van herbruikbare producten in plaats van wegwerpartikelen enzovoort.

Thema voeding verbeterplan

Livio vindt het belangrijk om een gezonde leefstijl te stimuleren. Door het schrijven van een voedingsverbeterplan stimuleert Livio een gezondere leefstijl en kijkt tevens naar het reduceren van minder milieubelastende voeding.

Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door het verhogen van het aandeel plantaardige eiwitten en het verlagen van de dierlijke eiwitten in de voeding van de cliënten en/of de maaltijden één keer per week aan te bieden zonder vlees of vis.

Thema schoonmaakplan

Er zal een schoonmaakplan worden geschreven met als doel het minimaliseren van het gebruik van reinigingsmiddelen en water. Ook het gebruik van milieuvriendelijke alternatieven, het voorkomen van overdosering en het stimuleren van verduurzaming bij leveranciers en ketenpartners op het gebied van schoonmaak komt in dit thema naar voren.

Thema Energiemanagement

Livio heeft medio 2020 een contract getekend om samen met een adviesbureau in klimaatmanagement te starten met het energiemanagement bij Livio. Dit omdat Livio graag op structurele en economisch verantwoorde wijze organisatorische, technische en gedragsmaatregelen neemt om het gebruik van energie (inclusief de energie van de productie en het gebruik van grond- en hulpstoffen) te minimaliseren.

Door energiemanagement uit te voeren wordt Livio geholpen om behaalde energiebesparingssuccessen vast te houden en zorgt het ook voor een proces van continue verbetering van de prestaties. Door aandacht voor energie-efficiencyverbetering te verankeren in de dagelijkse praktijk, kunnen de (energie)kosteneffectief en efficiënt worden beheerst.

Medio 2020 is er voor de Driehof (Cromhoff, Bleekhof, Lippinkshof) een vijfjarig contract getekend bij het adviesbureau om te starten met energiemanagement. In april 2021 is er daadwerkelijk gestart.

Medio 2021 hebben we dit contract uitgebreid met de locaties:

- De Broekheurnerborch
- De Hatteler
- Tweekelerveld
- De Broekheurnerstede
- De Meergaarden
- Wiedenhof
- Het Saalmerink

3. Duurzaamheid borgen in de organisatie

De acties die Livio wil uitzetten vanuit het duurzaamheidsbeleid zijn pas succesvol wanneer medewerkers, cliënten en overige gebruikers van Livio openstaan voor verduurzaming. Bewustwording en kennisoverdracht in de leefomgeving van de zorgmedewerker en/of cliënt is nodig om gebruikersgedrag te kunnen veranderen.

Vanuit het beleidsstuk starten wij met het greenteam door een implementatieplan te schrijven. De thema's en doelen die gesteld zijn worden omgezet in concrete actiepunten die per jaar worden weggezet. Ook de afdeling communicatie wordt aangehaakt voor het schrijven van een communicatieplan. Op welke manier en met welke communicatiemiddelen gaan wij onze medewerkers en cliënten bereiken, maar ook hoe bereiken de medewerkers en cliënten ons? Het greenteam komt om de zes weken bij elkaar om de voortgang van de acties te bespreken. Elk kwartaal zal er gerapporteerd worden richting het MT door middel van de kwartaalrapportage. Op deze manier blijft de voortgang inzichtelijk en is het duidelijk waar wij als organisatie op dat moment staan. In het jaarverslag geven wij een totale update van alle onderwerpen rondom duurzaamheid. Dit jaarverslag zal worden gedeeld met het MT en is openbaar op de website van Livio. Op deze wijze wordt continuïteit en borging van de gestelde doelen gegarandeerd. Wanneer de beleidsperiode ten einde loopt, worden de doelstellingen geëvalueerd en krijgt het duurzaamheidsbeleidstuk een vervolg.

In de bijlage van dit document is een resumé opgesteld van de genomen acties die Livio gaat uitzetten gedurende deze beleidsperiode. Het beleidsstuk is geen statisch geheel en kan altijd onderhevig zijn aan wijzigingen in acties, doestellingen en plannen.

Bijlage 1 Actielijst

Actielijst 2024

Nr.	Omschrijving actie	Actie houder(afdeling)	Planning gereed
01	Beleidsstuk opstellen en laten goedkeuren door MT	Greenteam	Q2 2024
02	Opstellen implementatieplan vanuit duurzaamheidsbeleid met jaarkalender met duurzaamheidsactiviteiten	Greenteam	Q2 2024
03	Routekaart duurzame vastgoed opstellen, gekoppeld aan EED rapportage en goedkeuring.	Adviseur vastgoed	Q2 2024
04	Opstellen en uitwerken afvalbeheerplan	Adviseur facilitair bedrijf (optioneel in samenwerking met student)	Q3 – Q1 2025
05	Opstellen en uitwerken voedselverbeterplan	Adviseur facilitair bedrijfsbureau in samenwerking met Adviseur facilitair bedrijfsbureau	Q2-Q4 2024
06	Opstellen en uitwerken schoonmaakplan	Adviseur facilitair bedrijfsbureau	Q4 – Q1 2025
07	Investeringsplan opstellen om CO2 reductie te kunnen behalen naar aanleiding van de CO2 routekaart vastgoed.	Adviseur vastgoed in samenwerking met FC&R	Q3 en Q4 2024
08	Opstellen en uitwerken van vitaliteitsprogramma	Afdeling P&O	Q4 – Q1 2025
09	Opstellen en uitwerken van mobiliteitsbeleid	Afdeling P&O in samenwerking met adviseur vastgoed en adviseur facilitair bedrijfsbureau	Q3 – Q4 2024
10	Opstellen en uitwerken plan rondom rookbeleid	Afdeling P&O	Q3 – Q4 2024
11	Jaarplan opstellen 2024	Greenteam	Q4 2024
12	Communicatieplan opstellen	Afdeling communicatie	Q3 2024
13	Duurzaamheidsactiviteiten organiseren	Greenteam	Q2 - Q4 2024
14	MPZ-bewijslast verzamelen op 3 thema's	Greenteam	Q2 – Q4 2024

Voor de periode van 2025 en 2026 komt een aparte actielijst.

Bijlage 2 Wetgeving

Op dit moment zijn er verschillende wettelijke verplichtingen op het gebied van duurzaamheid en in de komende jaren komt daar nog wetgeving bij.

Onderstaande informatie is afkomstig van Actiz.nl

1. Energiebesparingsplicht

Het 'Activiteitenbesluit milieubeheer' verplicht grote zorgorganisaties (verbruik per jaar vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m² aardgas) om energie te besparen. De maatregelen moeten voldoen aan erkende maatregelen lijst (EML) voor energiebesparing. Zorgorganisaties die een routekaart duurzaam vastgoed hebben opgesteld worden geadviseerd om niet apart te rapporteren. Dit is voor Livio een doorlopend proces.

2. Eed- rapport

Op grond van de wet Energy Efficiency Directive (EED) moeten grote zorgorganisaties een Energieaudit rapportage inleveren bij het bevoegd gezag. Gebouwen met een Milieuthermometer Zorg keurmerk brons of beter, voldoen aan de milieuwetgeving krijgen daarmee vrijstelling van de verplichte EED-rapportage.

3. Routekaart duurzaam vastgoed

Het opstellen van de routekaart is nog niet wettelijk verplicht, maar alle zorgverzekeraars hebben wel concrete plannen om de routekaart per 1 januari 2024 te vragen in de inkoopvoorwaarden. Daarnaast verwachten bijna alle zorgkantoren per 1 januari 2024 een bestuurlijk vastgestelde routekaart van zorgorganisaties met meer dan 250 medewerkers. De routekaart geeft inzicht in de verwachte co-2 reductie, de kosten en de besparingen bij het verduurzamen van zorgvastgoed. Daarnaast helpt de routekaart ook bij het plannen van maatregelen en het maken van keuzes. Tot slot kan de routekaart gebruikt worden voor verantwoording. De routekaart en een ondergetekende bestuur oplegger moet voor 1 januari 2024 bij het expertisecentrum verduurzaming zorg worden ingeleverd.

Livio heeft Energycheck opdracht gegeven om een EED en Informatieplicht rapportage te maken. Deze rapportage wordt gemaakt aan de hand van de CO2 routekaart. Deze wordt hiermee ook ge-update.

De opnames voor de rapportages zijn ingepland van 4 t/m 19 maart. De verwachting is dat eind april de CO2 routekaart gereed is.

4. BENG wetgeving

Voor nieuwbouw geldt vanaf 1 januari 2021 de nieuwe BENG wetgeving als onderdeel van het Bouwbesluit gericht op energiebesparing en duurzame energie.

5. Wetgeving werk gebonden mobiliteit

Vanaf 1 januari 2024 is het voor werkgevers met meer dan 100 werknemers verplicht om gegevens aan te leveren over woon- werkverkeer, en over alle zakelijke ritten waarvoor de werknemer een financiële vergoeding ontvangt, of waarvoor aan de werknemer een vervoermiddel ter beschikking is gesteld. Livio is momenteel aan het verkennen hoe dit geregistreerd kan worden.

6. Energielabel C-verplicht

Sinds 1 januari 2023 geldt een energielabel c- verplichting voor gebouwen met uitsluitend kantoorfunctie. Deze verplichting geldt alleen voor kantoorpanden van zorgorganisaties. Niet voor verpleeghuislocaties. Livio voldoet hieraan.

7. Wegwerpplastic

De overheid was voornemens om per 1 januari 2024 de wegwerpbekers en – voedselverpakkingen niet meer toe te staan. Deze wet is nog niet officieel goedgekeurd. Livio heeft ervoor gekozen om alvast gehoor te geven aan deze verandering, er is gekozen voor een herbruikbaar alternatief.

8. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

Door de Europese Unie wordt er gewerkt aan rapportagestandaarden. Dit verplicht ondernemingen binnen de EU om duurzaamheidsinformatie te rapporteren en te delen met stakeholders. De informatie moet vanaf boekjaar 2025 worden opgenomen in het jaarverslag en worden getoetst door een externe partij. Omdat de deadline hiervoor nog niet gecommuniceerd is, is Livio nog in afwachting van de communicatie. Deze wordt nauwlettend in de gaten gehouden.

Bijlage 3: Literatuurlijst

Frido Kraanen, Jolanda Buwalda (2022) *Vergrijzing vraagt om vergroening in het beleid van zorgorganisaties*. Geraadpleegd van <https://gerontijdschrift.nl/artikelen/vergrijzing-vraagt-om-vergroening-in-het-beleid-van-zorgorganisaties/>

Website (2024) Geraadpleegd van www.milieuplatformzorg.nl

Website (2024) Geraadpleegd van <https://www.zorgvoorbeter.nl/thema-s/digitale-zorg>

Natasja van Gestel (2022) *12 belangrijke trends voor de Nederlandse zorg*
Geraadpleegd van <https://www.zorgmarketingplatform.nl/kennis/12-belangrijke-trends-voor-de-nederlandse-gezondheidszorg/>

Website (2024) Geraadpleegd van www.expertisecentrumvoorduurzamezorg.nl

Website (2023) Geraadpleegd van <https://www.asr.nl/blog/meer-duurzaamheid-in-de-zorg>

Website (2024) Geraadpleegd van <https://milieuplatformzorg.nl/milieuthermometer/waarom-certificeren/>

Website (2024) Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-zorg/meer-duurzaamheid-in-de-zorg>

Website (2024) Geraadpleegd van <https://www.smk.nl/nieuws/milieuthermometer-zorg-biedt-leidraad-voor-green-deal-3-0/>